

Restaureringsplan – Kalvö skärgård

Natura 200-kod och namn: SE0540078 Kalvö skärgård

Projektområde: 12

Kommun: Mariestads kommun

Skyddsstatus: Natura 2000 SPA/SCI, Naturresevat

Markägare:

Naturvårdsverket: Kalvö 1:2

Målnaturtyper: 9010 Taiga

Målarter: A002 Storlom, A190 Skräntärna, A193 Fisktärna, A194 Silvertärna

Planerade åtgärder inom LIFE+ Vätern:

- C1a – Røjning av fågelskär (se restaureringsplan för fågelskär)
- C3 – Naturvårdsbränning
- D1 – Uppföljning av projektåtgärder
- E1 – Informationsskyltar
- E5 – Besöksanordningar

*På delar av ön finns det unga bestånd med planterad gran och tall. Där föreslås naturvårdsbränningar som restaurerings- och skötselmetod.
Foto: Anders Stagen*

Revideringshistorik

Datum	Namn	Åtgärd
2015-12-15	Andreas Furustam	Första version
2017-11-23	Andreas Furustam	Andra version
2018-12-14	Andreas Furustam	Tredje version

Beskrivning av objekt

Kalvö skärgård är ett vackert naturområde i Mariestads kommun, beläget i Vänern, norr om Torsö. Kalvö skärgård består av Kalvö med följande mindre öar: Ingfriholmarna, Lilla Knupen, Stora och lilla Krappeln, Trollö, Laxhallarna, Stora och Lilla Björkön, Sandholmen, Krokö, Aplaholmarna, Fällholmarna samt mindre holmar och skär. Själva Kalvön är uppdelad i Hemön, Österön och Mellön, vilka förenas med stenbryggor.

Öarna är mycket sparsamt bebyggda, näst intill oexploaterade, med bara en mindre gård, kronotorp, på västra delen av Hemön. Kronotorpet är nu sommarbostad. Vid kronotorpet ligger också en jaktstuga. På Fällholmen, norr om Kalvön ligger en fyrvaktarbostad. Området har ett rikt fågelliv och de geologiska och botaniska värdena är också av intresse. Båtlivet är under sommaren intensivt och naturhamnarna och de anlagda bryggorna besöks av många.

Kalvöarna med omgivande öar och skär höjer sig endast 10-15 m över Väterns yta. Det är huvudsakligen gnejsen som är den dominerande berggrunden, men det förekommer även hyperit, vilket bidrar till en rikare flora. Hela Kalvö skärgård domineras av tallskog, som delvis växer på mager, sandig och bergiga marker och på vissa ställen där det finns hyperit är tallskogen mer örtrik. De äldre tallarna återfinns huvudsakligen på de mindre öarna och i strandkanten på de större öarna.

I Kalvö skärgård ligger 15-20 öar/ögrupper som kan klassificeras som fågelskär. Här häckar framför allt trutar, måsar och tärnor, med flera viktiga häckningsplatser för fisktärna. Till de intressantaste följearterna hör vitkindad gås, storlom och roska (den senare har dock inte häckat i området sedan 1980-talet). Skräntärnan har häckat vissa år inom området (senast 1996).

På öarna häckar också flera par fiskgjuse och lärkfalk. En av de mindre öarna väster om Hemön hyser områdets enda hägerkoloni. I våtmarkerna mellan de större öarna rastar änder och gäss.

Österön

Österön är starkt påverkad av skogsbruk, så här finner man inga äldre tallar. Skogarna klassificeras framförallt som hållmarkstallskog och tallskog av ris- och örttyp. Delar av ön består av ca 30 -50 åriga planterade gran- och tallskogar på torra och friska marker. Trädskiktet är mycket tätt och trots sin unga ålder har det börjat självgallras. Det täta trädskiktet har också lett till att fåltskiktet är svagt utvecklat. Mängden död ved är mycket liten.

På de delar av ön med unga bestånd av planterad gran och tall föreslås naturvårdsbränningar som restaurerings- och skötselmetod. Det utpekade området är lämpligt att bränna eftersom det omges av vatten och det finns inga byggnader som kan skadas av branden. Alla naturvårdsbränningar genomförs i enlighet med de krav som brandmyndigheten ställer.

Syfte med åtgärd

Bränningen sker i syfte att öka arealen och förbättra status för habitatet 9010 Taiga. Se *förväntade resultat* nedan för längre beskrivning och areal.

Beskrivning av åtgärd

C1a – Rökning av fågelskär

Se restaureringsplan för fågelskär.

C3 – Naturvårdsbränning

Det övergripande målet med bränningen är att få till ett första steg i restaureringen av området till en äldre, glesare, skiktad brandpräglad blandskog med tall, ek, asp och björk. Skogen ska efter bränningen vara glesare där framför allt gran på brännbar mark ska dö i stor utsträckning, men även en del tall förväntas dö. Detta kommer skapa ett stort inslag av döda och döende träd. Brandljud ska förhoppningsvis initieras i de yngre tallarna. Föryngring av fröbanksarter och luftspridda markväxter ska möjliggöras genom brandpåverkan på fält- och bottenskikt, liksom föryngring av tall och lövträd (asp, sälg, björk, ek mm).

Skyddsobjekt, exempelvis äldre träd, ska inte skadas vid bränningen. Efter avbränningen ska glödränder tillåtas fortgå en tid efter då detta ger en större påverkan på marken och den flora och fauna som etablerar sig på brännan.

Österön: planerad bränningsyta ca 22,4 ha

D1 – Uppföljning av projektets effekter

Fotografering av områdena kommer utföras före och efter, vid fasta fotopunkter. Uppföljning av bränning, enligt Naturvårdsverkets manual, kommer att ske före och efter åtgärderna. Tillvägagångssättet vid bränningarna kommer också att dokumenteras.

E1 – Skyltning

Tillfälliga skyltar kommer att sättas upp för att informera om projektet samt specifikt om naturvårdsbränningen. Sen ska en permanent skylt om naturvårdsbränning sättas upp i området.

E5 – Besöksanordningar

Båtlivet i Kalvö skärgård är under sommaren intensivt och naturhamnarna och de anlagda bryggorna besöks av många. Fina badmiljöer med klipp- och sandstränder finns på flera av öarna. Genom restaureringsarbetena och utvecklingen av besöksanordningar kommer attraktionskraften att öka ytterligare.

Inom projektet kommer **två bryggor** att anläggas för att förenkla för båtburna besökare. En på Hemön och en på Mellön. Det kommer även ske muddring i samband med detta då områden är grunda och för att fler och större båtar ska kunna använda bryggorna.

- Den befintliga bryggan på Hemön (Kalvö krontorp) tas bort och ersätts av en ny. Bryggan ska vara 40 m lång och ha plats för såväl arrendatorns som besökarnas båtar. Bryggan ska även kompletteras med en sektion som är anpassad för kanotister.
- Den befintliga bryggan på Mellön (Östra Moviken) tas bort och ersätts av en ny. Den nya bryggan ska vara 20 m lång och även ha en sektion som är anpassad för kanotister.

Det kommer även byggas **två komposteringstoaletter** för båtburna besökare. En på Hemön och en på Mellön. Dessa komposteringstoaletter fungerar utan vatten och avfallet komposteras direkt på plats. Detta gör att man slipper transportera avfallet från dessa svårtillgängliga områden.

Ca 12 km **vandringsleder** ska märkas upp i fält för att göra området mer lättillgängligt för besökare och även för att kunna visa upp de delar där naturvårdsbränning genomförts. Några leder utgår från stigar som finns sedan tidigare, men även några helt nya ska anläggas.

Karta av de åtgärder (actions) som gjorts inom Kalvö skärgård.

Förväntade resultat

Habitat och hur stor yta som planeras restaureras

9010 – Taiga

Taiga förekommer i hela landet och består av ett brett spektrum av olika typer av barrskogar och triviallövskogar. Skogarna kan växa på torra – blöta marker och fältvegetationen varierar mellan olika områden med olika fuktighet och näringsrikedom. I sydligaste länen inom kontinental biogeografisk region finns dock endast få förekomster.

Planerad yta: 22,4 ha

Utfall yta: ca 13 ha

Tidsplan

Naturvårdsbränningen ska vara genomförd senast 2018-09-30.

Uppföljningen av bränningen genomförs i samband med bränningstillfället.

Bryggorna ska vara klara senast 2018-04-30.

Komposteringstoaletterna ska vara klara senast 2018-04-30.

Vandringslederna ska vara klara senast 2018-04-30.

Informationsskyltarna ska vara på plats senast 2018-12-31.